

УДК 339.9-026.564(477)

ШКУРОПАДСЬКА Діана,

аспірант кафедри економічної теорії та конкурентної політики
Київського національного торговельно-економічного університету

СТІЙКІСТЬ ЗОВНІШНЬОГО СЕКТОРА МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ*

Розглянуто сутність зовнішнього сектора та характерні умови його стійкості. Здійснено оцінювання рівня стійкості зовнішнього сектора за 2008–2016 роки та визначено основні шоківі впливи, які мали місце в досліджуваному періоді. Запропоновано шляхи підвищення рівня стійкості зовнішнього сектора України.

Ключові слова: стійкість економіки, зовнішній сектор, національна економіка, шоківі впливи, експорт, імпорт.

Шкуропадская Д. Устойчивость внешнего сектора международной деятельности Украины. Рассмотрено сущность внешнего сектора и признаки его устойчивости. Осуществлено оценивание уровня устойчивости внешнего сектора за 2008–2016 годы и определены основные шокковые воздействия, которые имели место в исследуемом периоде. Предложены пути повышения уровня устойчивости внешнего сектора Украины.

Ключевые слова: устойчивость экономики, внешний сектор, национальная экономика, шокковые воздействия, экспорт, импорт.

Постановка проблеми. Зовнішній сектор економіки є сукупністю економічних відносин, що забезпечує взаємодію національних економік і світового господарства. У більш вузькому розумінні, зовнішній сектор – це сукупність відносин між національними господарюючими суб'єктами та аналогічними суб'єктами в інших країнах [1].

Вплив зовнішнього сектора на національну економіку здійснюється через рух товарів та послуг, робочої сили, капіталу. Збільшення обсягів зовнішньої торгівлі є умовою ефективного розвитку економіки України. Проте, українська економіка надмірно чутлива до зовнішніх впливів внаслідок недостатньо розвиненого внутрішнього ринку, технологічного відставання, низької диверсифікації структури експорту та імпорту. Досягнення ефективного розвитку зовнішнього сектора – одна з умов забезпечення стійкості національної економіки. Стратегічна

---

* Стаття підготовлена у межах виконання науково-дослідної роботи № 640/20 «Компенсаційні механізми забезпечення стійкості економіки України в умовах європейської інтеграції» (номер державної реєстрації 0116U000784).

роль зовнішнього сектора в забезпеченні стійкості економіки полягає в тому, що зовнішня торгівля:

- на основі реалізації конкурентних переваг дозволяє за рахунок нових ринків збуту стимулювати розширення виробництва товарів і послуг в країні-експортері;

- є джерелом додаткових фінансових надходжень та зростання доходу в результаті різниці між національною та іноземною вартістю на окремі товари та послуги;

- забезпечує надходження в країну іноземної валюти, накопичення валютних резервів і обслуговування зовнішнього боргу.

Підвищення стійкості національної економіки до негативних зовнішніх впливів, диверсифікації зовнішніх ринків, торговельних та фінансових потоків, як одне із пріоритетних завдань, що визначене в Стратегії національної безпеки України від 26 травня 2015 р. [2], актуалізує проблематику оцінювання рівня стійкості зовнішнього сектора.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему стійкості економічних систем активно вивчають українські та зарубіжні дослідники, економісти-практики. Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів обґрунтували В. Геєць та А. Мазаракі [3]. Дослідженню механізмів забезпечення стійкості економіки України до глобальних викликів і ризиків сучасності присвячені публікації А. Бойко [4]. Природу шокових збурень і їх наслідків для національної економіки розкрито у колективній монографії за редакцією І. Крючкової [5]. Макроекономічну стійкість у системі забезпечення конкурентоспроможного розвитку економіки досліджує А. Ходжаян [6]. Глобальним фінансовим дисбалансам та їх макроекономічним наслідкам присвячені публікації Д. Лук'яненка та А. Поручника [7]. Вплив зовнішніх шоків на стійкість економіки досліджують Е. Хілл [8] та П. Бригульо [9]. Дослідженню фундаментальних макроекономічних шоків присвячена публікація Ч. Еванса та Д. А. Маршалла [10]. Функціонування та розвиток системи зовнішньоекономічної діяльності досліджують такі українські науковці, як А. Мазаракі та Т. Мельник [11].

Аналіз публікацій з проблематики стійкості макроекономічної системи свідчить про недостатню увагу науковців до питань взаємозв'язку зовнішнього сектора з стійкістю економіки; доцільність розвитку сутнісних характеристик стійкості зовнішнього сектора та розроблення методики оцінювання рівня його стійкості.

Мета дослідження полягає в оцінюванні рівня стійкості зовнішнього сектора, що дозволить обґрунтувати шляхи його підвищення.

Матеріали та методи. Теоретико-методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, застосування яких дало змогу досягти поставленої мети: системний – для визначення сутнісних характеристик стійкості зовнішнього сектора; методи теоретичного узагальнення – для розкриття наукових засад дослідження стійкості зовнішнього сектора; методи порівняння та

систематизації – для аналізу та обґрунтування шляхів оцінювання індикаторів стійкості зовнішнього сектора. Інформаційна база дослідження представлена статистичними даними Національного банку України (НБУ) [12], Міністерства фінансів (МФ) України [13], Державної служби статистики України (ДССУ) [14], Міжнародного валютного фонду (МВФ) [15], Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) [16], методичними матеріалами Міністерства економіки (МЕ) України [17], працями українських та іноземних науковців [18–21].

Результати дослідження. Національна економіка є економічною системою, параметри стану якої обумовлюються специфічними закономірностями розвитку суспільства та країни. Міжнародні потоки капіталу впливають на рівень стійкості економіки через товарні та фінансові канали. Приплив капіталу забезпечує внутрішні заощадження для фінансування економічного зростання економіки, сприяє розвитку фінансових ринків. Збільшення обсягів зовнішньої торгівлі стимулює економічний розвиток країни та сприяє підвищенню рівня стійкості зовнішнього сектора.

Зовнішній сектор є сукупністю економічних відносин між резидентами та нерезидентами України [12], має певні особливості, що відрізняють його від внутрішнього виробництва. До них варто віднести: орієнтацію на зовнішні ринки; завоювання та створення на зовнішніх ринках власних умов товарного збуту; реалізацію продукції за світовими цінами; здатність функціонувати в умовах міжнародної конкуренції; залежність сектора від змін кон'юнктури на світових ринках, що спричиняє появу шоків впливів; потребу у державній підтримці виробництва та просуванні товарів на зовнішні ринки [21, с. 309].

При дослідженні стійкості зовнішнього сектора передусім варто розкрити сутність поняття «стійкість системи», під якою розуміють здатність зберігати та нарощувати життєво важливі параметри і функції на всіх етапах циклічного розвитку в умовах зовнішніх і внутрішніх впливів на неї [4]. Наразі не існує єдиного підходу до визначення сутності стійкості зовнішнього сектора. Більшість науковців визначають поняття стійкості економіки або макроекономічної системи, включаючи характерні умови стійкості і зовнішнього сектора також. Критичний аналіз наукових підходів до з'ясування сутності стійкості макроекономічної системи та її характеристик дає можливість окреслити основні характерні умови стійкості зовнішнього сектора. Стійкий рівень зовнішнього сектора характеризується наступними умовами:

- перевищення обсягу експорту над імпортом товарів та послуг свідчить про позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу, а отже, про стійкий розвиток економіки;

- якщо в товарному експорті країни домінує кінцева продукція з високою доданою валовою вартістю – функціонування економічної системи вважається ефективним або ж вона на стійкому шляху розвитку;

.....

- чим більший обсяг експорту, тим вищі валютні надходження в країну, а значить – тим стійкіший її курс;
- чим вища здатність держави своєчасно та в повному обсязі розраховуватись за своїми зовнішніми зобов'язаннями, тим вища її боргова стійкість.

Під стійкістю зовнішнього сектора варто розуміти стан системи, який характеризується перевищенням експорту над імпортом, а отже, активним торговельним балансом, стабільним надходженням капіталу та високою можливістю доступу держави до зовнішніх та внутрішніх фінансових ресурсів, необхідних для виконання боргових зобов'язань. Стійкий зовнішній сектор стимулює розвиток національної економіки та її світогосподарських зв'язків сприяє зростанню дохідної частини державного бюджету, підвищенню життєвого рівня населення. Варто зазначити, що стійкість зовнішнього сектора значно залежить від макро-економічної політики держави та державного регулювання експорту та імпорту товарів і послуг. Зокрема, держава здійснює тарифне та нетарифне регулювання імпорту та експорту товарів і послуг; встановлює технічні бар'єри, здійснює адміністративне регулювання зовнішньої торгівлі.

Найбільш узагальнено стан і динаміка розвитку зовнішнього сектора відображена в складових платіжного балансу країни, серед яких є: сальдо поточного рахунку (млн дол. США, % до ВВП), відкритість економіки (відношення зовнішньоторговельного обороту до ВВП), експорт товарів і послуг (млн грн, % до ВВП), прямі іноземні інвестиції (млн дол. США), валовий зовнішній борг (млн дол. США), міжнародні резерви (млн дол. США). При виборі індикаторів для оцінювання рівня стійкості зовнішнього сектора взято за основу розроблені ОЕСР [16] методичні підходи, індикатори зовнішньої вразливості за методикою МВФ [15], методику розрахунку рівня економічної безпеки України [17], в частині порогових значень індикаторів (*табл. 1*).

ОЕСР для оцінювання стійкості зовнішнього сектора пропонує розраховувати 18 індикаторів в абсолютних значеннях. Розрахунок індикаторів за даною методикою передбачений для країн-членів ОЕСР і визначення рівня стійкості сектора відбувається в результаті між-країнного порівняння. Більшість показників ОЕСР не розраховуються ДССУ, тому запропоновані показники адаптовані до української статистичної бази. Вибір зазначених 11 індикаторів (*табл. 1*) обумовлений тим, що вони характеризують забезпечення платоспроможності держави з урахуванням обсягів експорту та імпорту товарів і послуг. На відмінну від індикаторів ОЕСР, запропоновані до розрахунку оцінюються в межах порогових значень, що дозволяє визначити відповідний рівень стійкості зовнішнього сектора. У *табл. 2* наведено результати розрахунку індикаторів оцінювання рівня стійкості зовнішнього сектора України за останні дев'ять років.

Таблиця 1

Індикатори оцінювання рівня стійкості зовнішнього сектора

Індикатор	Шоковий вплив, що ідентифікуються	Сутність дії індикатора	Порогове значення, %
Сальдо поточного рахунку до ВВП, %	- зростання дефіциту поточного рахунку платіжного балансу; - валютний шок	Визначає рівень платоспроможності країни	-1 до +1
Міжнародні резерви країни, місяці імпорту	- виснаження міжнародних резервів; - зменшення обсягів золотовалютних резервів	Характеризує достатність рівня золотовалютних резервів	≥ 3
Офіційні резерви до валового зовнішнього боргу, %	- нагромадження зовнішнього боргу; - зниження рівня кредитування економіки банками	Визначає достатність офіційних резервів для покриття зовнішнього боргу	≥ 100
Валовий зовнішній борг, % до ВВП	- зростання обсягів зовнішнього боргу; - зростання залежності від зовнішнього кредитування	Характеризує обсяг заборгованості станом на певну дату за всіма наявними зобов'язаннями резидентів перед нерезидентами, що вимагають сплати основної суми та/або відсотків у будь-який час у майбутньому	≤ 60
Коефіцієнт відкритості економіки, % до ВВП	- підвищення залежності економіки від зовнішніх чинників	Показує рівень економічної активності країни в галузі міжнародної торгівлі	25-60
Рівень експортної залежності, % до ВВП	- зростання залежності від зовнішніх цін на сировину; - спад або уповільнення на ключових експортних ринках	Показує рівень експортозалежності національної економіки від світового господарства	30-60
Рівень імпортної залежності, % до ВВП	- зростаюча імпортозалежність національної економіки	Характеризує імпортозалежність національної економіки від світового господарства.	30-50
Коефіцієнт покриття експортом імпорту	- скорочення надходжень від експорту; - зростання імпортозалежності	Показує, наскільки країна спроможна покрити необхідний їй імпорт за рахунок власного експорту	≥ 1
Рівень інноваційної продукції у товарному експорті, %	- зниження інноваційної активності; - спад інноваційного товаровиробництва	Визначає рівень інноваційної активності суб'єктів господарювання на зовнішньому ринку	≤ 7
Частка імпорту товарів у внутрішньому споживанні, %	- зростання ціни імпортих товарів усередині країни; - скорочення частки національної продукції в товарообороті	Визначає рівень доступу імпортих товарів на внутрішньому ринку	15-40
Відношення чистого приросту прямих іноземних інвестицій (ПІІ) до ВВП, %	- зниження інвестиційної активності; - нерациональний розподіл ВВП; - втрата інвестиційної привабливості для іноземних інвесторів	Визначає оптимальність стану іноземного інвестування для економіки країни	5-10

Примітка: незадовільний рівень (≤ 5 індикаторів), помірний рівень (6-7 індикаторів), достатній рівень (≥ 8 індикаторів).

Джерело: складено та систематизовано автором за [15-17].

Динаміка індикаторів оцінювання рівня стійкості зовнішнього сектора України за 2008–2016 рр.

Індикатор	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Сальдо поточного рахунку до ВВП, %	-8,0	-1,7	-2,9	-5,4	-8,4	-8,5	-4,1	-2	-6,2
Міжнародні резерви країни, місяці імпорту	4,43	7,00	6,83	4,62	3,48	3,18	1,66	3,3	3,7
Офіційні резерви до валового зовнішнього боргу, %	31,0	25,6	29,5	25,2	18,1	14,4	5,9	11,2	13,29
Валовий зовнішній борг, % до ВВП	56,5	88,2	86,0	77,4	76,8	77,5	95,8	131,0	123,0
Коефіцієнт відкритості економіки, % до ВВП	91,03	82,64	92,04	101,22	95,41	85,42	95,77	94,69	103,84
Рівень експортної залежності, % до ВВП	46,9	46,4	50,7	53,8	50,9	46,9	49,2	52,8	49,3
Рівень імпорتنної залежності, % до ВВП	54,9	48,0	53,7	59,2	59,3	55,4	53,2	54,8	55,5
Коефіцієнт покриття експортом імпорту	0,78	0,87	0,92	0,88	0,85	0,82	0,93	0,97	0,93
Рівень інноваційної продукції у товарному експорті, %	6,7	4,3	3,4	2,3	2,4	3,2	1,3	1,1	1,1
Частка імпорту товарів у внутрішньому споживанні, %	69,7	55,6	62,7	68,7	61,2	53,8	56,7	75,0	80,0
Відношення чистого приросту ПІП до ВВП, %	3,38	3,78	3,38	3,38	2,34	2,12	3,9	2,8	3,3

Джерело: розраховано та систематизовано автором за [13–14].

Сальдо поточного рахунку до ВВП за зазначений період не відповідало пороговому значенню індикатора. Наприкінці 2008 р. високий дефіцит поточного рахунку став одним із чинників вразливості економіки України до змін зовнішнього середовища в умовах фінансово-економічної кризи. За вісім років країні так і не вдалося нормалізувати індикатор, причиною чого є низька конкурентоспроможність українських товарів та послуг на світовому ринку й активне зростання імпорتنної продукції, недосконалість та низька привабливість нерезидентів до внутрішнього ринку капіталів. Через високий дефіцит поточного рахунку країна вразлива до можливих коливань ринкової кон'юнктури і потенційних розворотів потоків іноземного капіталу.

Міжнародні резерви країни в місяцях імпорту є найбільш значимим індикатором достатності рівня золотовалютних резервів країни. Чим більш обмежений доступ держави до світових ринків капіталу, тим більш значимий цей показник для визначення рівня достатності резервів. Починаючи з 2010 р., цей індикатор погіршувався і в 2014 р. не досягнув мінімально необхідного рівня. Наступні два роки індикатор зростав і в 2016 р. сягнув 3,7 місяця імпорту.

Офіційні резерви до валового зовнішнього боргу характеризують спроможність країни виплатити свої поточні зовнішні зобов'язання. За цей період індикатор не відповідав пороговому значенню та свідчив про перевищення річного обсягу зовнішнього боргу над резервами. Найбільше значення індикатора було зафіксовано у 2008 р., проте до 2014 р. під впливом світової фінансової кризи, неефективної економічної політики, анексії АР Криму та окупації частини Донецької та Луганської областей він скоротився у 5 разів. Тривалий і значний негативний тренд цього індикатора свідчить про високу ймовірність проявів дисбалансу в економіці, що може спричинити фінансову кризу.

Валовий зовнішній борг до ВВП – один із найбільш поширених боргових індикаторів. Його значення в Україні лише у 2008 р. відповідало пороговому значенню. Зростання валового зовнішнього боргу спричинило суттєве сповільнення темпів зростання національної економіки. Українській владі необхідно стабілізувати нарощення зовнішнього боргу, оскільки в очах міжнародних інвесторів вона залишається інвестиційно непривабливою країною.

Коефіцієнт відкритості економіки визначається як відношення зовнішньоторговельного обороту до ВВП країни. За період 2008–2016 рр. він не відповідав пороговому значенню, що свідчить про високий рівень відкритості української економіки, зумовлений насамперед нерозвиненістю внутрішнього ринку.

Рівень експортної залежності до ВВП характеризує значимість експорту для економіки країни, окремих галузей та видів продукції. Цей індикатор відповідав пороговому значенню. Збільшення рівня експортної залежності за досліджуваний період свідчить про зростаючу участь країни в міжнародному поділі праці. Але структура українського експорту має сировинну спрямованість і тому не є ефективною.

Рівень імпоротної залежності до ВВП відповідав пороговому значенню лише у 2009 р. Збільшення імпоротної квоти за період 2009–2016 рр. означає зростання відкритості національної економіки, а висока частка імпорту свідчить про високий рівень залежності національної економіки від іноземних поставок.

Коефіцієнт покриття експортом імпорту з 2008 р. характеризувався перевищенням обсягів імпорту над експортом, що зумовлює від'ємне сальдо торговельного балансу. Для стабілізації цього індикатора українському уряду слід вжити заходів імпортозаміщення та суттєвого збільшення експорту готової продукції.

Рівень інноваційної продукції у товарному експорті характеризує рівень інноваційної активності суб'єктів господарювання на зовнішньому ринку. За період 2008–2016 років цей індикатор не відповідав пороговому значенню і його негативна динаміка свідчить про відсталість інноваційного розвитку національної економіки. Подальше зменшення показника викликає занепокоєння щодо небезпеки потрапляння України в пастку сировинної спеціалізації за умов продовження сировинного експорту та високотехнологічного імпорту, що неминуче посилить відставання від розвинутих країн [18, с. 43].

Частка імпорту товарів і послуг у внутрішньому споживанні України за цей період не відповідала пороговому значенню і наразі має тенденцію до зростання, що є загрозою для національної економіки. Для стабілізації цього індикатора державі необхідно забезпечити ефективний розвиток внутрішнього ринку та виробництва, орієнтованого на імпортозаміщення, тобто переорієнтувати національну економіку на виробництво тих товарів, попит на які нині забезпечується за рахунок імпорту [19, с. 437].

Відношення чистого приросту ПІІ до ВВП за період 2008–2016 рр. не відповідав пороговому значенню. Індикатор з кожним роком сягав низького рівня, оскільки ВВП зростав більш швидкими темпами. Низький рівень відношення чистого приросту ПІІ до ВВП пояснюється недосконалістю механізмів інвестування, відсутністю розвиненого інвестиційного ринку.

Аналіз індикаторів стійкості зовнішнього сектора свідчить про його низький (незадовільний) рівень стійкості, так як більшість індикаторів не відповідали пороговим значенням і мали негативну динаміку. Варто зазначити, що під стійкістю сектора розуміють його здатність після дії шоків впливів повертатися в стан, не гірший за попередній [20, с. 21]. Під шоківими впливами варто розуміти реальну раптову зміну в умовах господарювання, що виводить параметри економічної системи за критичні значення [4, с. 35]. На основі аналізу індикаторів стійкості зовнішнього сектора можна визначити основні шоківі впливи, що мали місце у 2008–2016 рр. та вплинули на динаміку розглянутих індикаторів:

- номінальні шоки:* скорочення офіційних резервів; зростання зовнішнього боргу;
- реальні шоки:* скорочення рівня ВВП та обсягу товарообороту в країні;
- шоки попиту:* скорочення внутрішнього інвестування економіки; дефіцит зовнішньоторговельного та платіжного балансу;
- шоки пропозиції:* скорочення внутрішнього ринку та підвищення залежності від імпорту.

Чутливість зовнішнього сектора за цей період до дії зазначених шоківих впливів була високою, адже вони швидко поширювалися та мультиплікувалися в зовнішньому секторі та економіці загалом.

Висновки. Процес оцінювання рівня стійкості зовнішнього сектора України дає незадовільний результат. Лише два індикатори із одинадцяти (міжнародні резерви країни в місяцях імпорту (за винятком 2014 р.) та рівень експортної залежності до ВВП) відповідали пороговим значенням у 2008–2016 рр. Всі інші характеризували високий рівень чутливості зовнішнього сектора до шоківих впливів та його нездатність адаптуватися, відновлюватися, протидіяти у довгостроковій перспективі.

Запропонований набір індикаторів до визначення рівня стійкості зовнішнього сектора з використанням порогових значень значною мірою дозволяє оцінити дію шоків впливів на відповідний сектор і на цій основі розробляти заходи попередження про несприятливі й загрозливі тенденції економічного розвитку. На основі проведеного дослідження доцільно запропонувати шляхи підвищення рівня стійкості зовнішнього сектора міжнародної діяльності України, реалізацію яких має забезпечити держава.

Для попередження кризи платіжного балансу необхідно підтримувати обсяг валютних резервів на достатньому рівні.

Обмежити імпорт і підвищити експорт, що допоможе досягти позитивного сальдо платіжного балансу.

Забезпечити відповідність структури золотовалютних резервів спрямуванню платежів за зовнішньоекономічними операціями й обслуговуванню зовнішнього боргу.

Встановити експортні обмеження на сировинну продукцію, відшуковуючи резерви для споживання експортних товарів усередині країни.

Забезпечити розвиток внутрішнього ринку та виробництва, орієнтованого на імпортозаміщення. Розробити державні програми для стимулювання імпортозаміщення.

Створити пільгові умови для інноваційного розвитку економіки.

Розробити чітку, обґрунтовану державну стратегію покращання інвестиційного клімату для залучення іноземних інвестицій.

Перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямі пов'язати з обґрунтуванням механізмів забезпечення стійкості зовнішнього сектора.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гордієнко Д. Д. Економічний тлумачний словник. Київ : ТОВ «КНТ», 2007. 360 с.
2. Стратегія національної безпеки України : затв. Указом Президента України від 26.05.2015 № 287. URL : <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/19054>.
3. Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів: у 2 ч. ; Ч. 2 ; за ред. В. М. Гейця, А. А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. 273 с.
4. Бойко А. В. Механізми забезпечення стійкості економіки України до глобальних викликів і ризиків сучасності. Економіка та управління національним господарством. 2014. № 3 (46). С. 34–41.
5. Крючкова І. В. Економіка України: шоків впливи та шлях до стабільного розвитку. Київ : Ін-т екон. та прогноз. НАН України, 2010. 480 с.
6. Ходжаян А. О. Макроекономічна стійкість в системі забезпечення конкурентоспроможного розвитку економіки. Екон. вісн. Нац. гірничого ун-ту. 2013. № 3 (43). С. 47–59.
7. Лук'яненко Д., Поручник А. Глобальні фінансові дисбаланси та їх макроекономічні наслідки. Журн. європ. економіки. 2010. Т. 9. № 1. С. 73–92.
8. Hill E. Economic Shocks and Regional Economic Resilience. Institute of Governmental Studies University of California. 2011. № 3. 86 p.
9. Briguglio P. Exposure to external shocks and economic resilience of countries: evidence from global indicators. Journal of Economic Studies. 2016. Vol. 43 Is. 6. P. 1057–1078.

10. Charles L. Evans, David A. Marshall. Fundamental economic shocks and the macroeconomy. Central Bank of Chile Documentos de Trabajo Working Papers. № 351. 2005. 23 p.
11. Зовнішня торгівля України: XXI ст. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 600 с.
12. Статистика зовнішнього сектора. Офіц. веб-сайт Нац. банку України. URL : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=44502&cat_id=44446.
13. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL : <http://index.minfin.com.ua>.
14. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
15. Debt and Reserve-Related Indicators of External Vulnerability. URL : <http://www.imf.org/external/np/pdr/debtres/index.htm>.
16. OECD Home. Economic resilience: Vulnerability indicators. 2017. URL : <https://www.oecd.org/eo/growth/economic-resilience.htm>.
17. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України : наказ Міністерства економіки України від 19.10.2013 № 1277. URL : <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=MetodichniRekomendatsii>.
18. Архірейська Н. В. Сучасні проблеми забезпечення та оцінки рівня зовнішньоекономічної безпеки України. Бізнес-інформ. 2015. № 1. С. 40–45.
19. Пенська І. О. Прогнозування стану зовнішньоекономічної безпеки України. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 8 (182). С. 430–438.
20. Калетнік Г. М. Стійкість економіки як фактор безпеки і розвитку держави. Економіка України. 2012. № 7. С. 16–25.
21. Яремко Л. А. Зовнішньоекономічний сектор економіки та його роль у соціально-економічному розвитку України. Львівська комерційна академія. 2014. С. 308–313.

Стаття надійшла до редакції 08.02.2018.

Shkuropadska D. Resilience of the external sector of international activity of Ukraine.

Background. The influence of the external sector on the national economy is realized through the movement of goods and services, labor, capital. Achieving the effective development of the external sector is one of the conditions for ensuring the stability of the national economy. The impact of globalization processes and the significant openness of the Ukrainian economy make it necessary to assess the level of stability of the external sector.

The review of scientific sources. Ukrainian researchers and economists are actively studying the stability of the external sector. However, stability of the external sector requires further study.

The ***aim*** of the study is to assess the level of stability of the external sector, which will justify ways to increase its level of resilience.

Materials and methods. The theoretical and methodological basis of the research are general scientific and special methods of scientific knowledge, the application of which allowed to achieve the set goal. The information base of the study is presented by the works of Ukrainian and foreign scholars and statistical data.

Results. Based on the analysis of the indicators of stability of the external sector, we will determine the main shock effects that took place in 2008–2016 and influenced the dynamics of the above-discussed indicators: nominal shocks: reduction of official reserves; growth of external debt; real shocks: reduction of GDP and volume of goods turnover in the country; shocks of demand: reduction of domestic investment of the economy; deficit of foreign trade and balance of payments; Shock offers: reducing the domestic market and increasing dependence on imports. The sensitivity of the external sector to the effect of the above-mentioned shock influences for the period of 2008–2016 was high. The shock influences quickly spread and multiplied in the external sector and in the economy as a whole.

Conclusion. The level of stability of the external sector of Ukraine is unsatisfactory. Only two of the eleven indicators corresponded to the 2008–2016 threshold:

the country's international reserves in the months of import (excluding 2014) and the level of export dependence on GDP. All other indicators have characterized the high level of sensitivity of the external sector to shock effects and its inability to adapt, to recover, to counteract in the long run. Prospects for further research in this regard are related to the justification of mechanisms for ensuring the resilience of the external sector.

Keywords: stability of the system, the external sector, national economy, shock influences, export, import.

REFERENCES

1. Gordijenko D. D. Ekonomichnyj tлумachnyj slovnyk. Kyi'v : TOV «KNT», 2007. 360 s.
2. Strategija nacional'noi' bezpeky Ukrainy : zatv. Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 26.05.2015 № 287. URL : <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/19054>.
3. Priorytety nacional'nogo ekonomichnogo rozvytku v konteksti globalizacijnyh vyklykiv: u 2 ch. ; Ch. 2 ; za red. V. M. Gejca, A. A. Mazaraki. Kyi'v : Kyi'v. nac. torg.-ekon. un-t, 2008. 273 s.
4. Bojko A. V. Mehanizmy zabezpechnnja stijkosti ekonomiky Ukrainy do global'nyh vyklykiv i ryzykiv suchasnosti. Ekonomika ta upravlinnja nacional'nym gospodarstvom. 2014. № 3 (46). S. 34–41.
5. Krjuchkova I. V. Ekonomika Ukrainy: shokovi vplyvy ta shljah do stabil'nogo rozvytku. Kyi'v : In-t ekon. ta prognozuv. NAN Ukrainy, 2010. 480 s.
6. Hodzhajan A. O. Makroekonomichna stijkist' v systemi zabezpechnnja konkurento-spromozhnogo rozvytku ekonomiky. Ekon. visn. Nac. girnychogo un-tu. 2013. № 3 (43). S. 47–59.
7. Luk'janenko D., Poruchnyk A. Global'ni finansovi dysbalansy ta i'h makro-ekonomichni naslidky. Zhurn. jevrop. ekonomiky. 2010. T. 9. № 1. S. 73–92.
8. Hill E. Economic Shocks and Regional Economic Resilience. Institute of Governmental Studies University of California. 2011. № 3. 86 p.
9. Briguglio P. Exposure to external shocks and economic resilience of countries: evidence from global indicators. Journal of Economic Studies. 2016. Vol. 43 Is. 6. P. 1057–1078.
10. Charles L. Evans, David A. Marshall. Fundamental economic shocks and the macro-economy. Central Bank of Chile Documentos de Trabajo Working Papers. № 351. 2005. 23 p.
11. Zovnishnja torgivlja Ukrainy: XXI st. ; za zag. red. A. A. Mazaraki. Kyi'v : Kyi'v. nac. torg.-ekon. un-t, 2016. 600 s.
12. Statystyka zovnishn'ogo sektora. Ofic. veb-sajt Nac. banku Ukrainy. URL : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=44502&cat_id=44446.
13. Oficijnyj veb-sajt Ministerstva finansiv Ukrainy. URL : <http://index.minfin.com.ua>.
14. Oficijnyj veb-sajt Derzhavnoi' sluzhby statystyky Ukrainy. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
15. Debt and Reserve-Related Indicators of External Vulnerability. URL : <http://www.imf.org/external/np/pdr/debtres/index.htm>.
16. OECD Home. Economic resilience: Vulnerability indicators. 2017. URL : <https://www.oecd.org/eco/growth/economic-resilience.htm>.
17. Metodyka rozrahunku rivnja ekonomichnoi' bezpeky Ukrainy : nakaz Ministerstva ekonomiky Ukrainy vid 19.10.2013 № 1277. URL : <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=MetodichniRekomendatsii>.
18. Arhirejs'ka N. V. Suchasni problemy zabezpechnnja ta ocinky rivnja zovnishn'o-ekonomichnoi' bezpeky Ukrainy. Biznes-inform. 2015. № 1. S. 40–45.
19. Pjens'ka I. O. Prognozuvannja stanu zovnishn'oekonomichnoi' bezpeky Ukrainy. Aktual'ni problemy ekonomiky. 2016. № 8 (182). S. 430–438.
20. Kaletnik G. M. Stijkist' ekonomiky jak faktor bezpeky i rozvytku derzhavy. Ekonomika Ukrainy. 2012. № 7. S. 16–25.
21. Jaremko L. A. Zovnishn'oekonomichnyj sektor ekonomiky ta jogo rol' u social'no-ekonomichnomu rozvytku Ukrainy. L'vivs'ka komercijna akademija. 2014. S. 308–313.